

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus disputatio - Cod. Ettenheim-Münster 336

[S.l.], [17. Jahrh.]

Sectio 6ta

[urn:nbn:de:bsz:31-131792](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131792)

Bulla Sixti in suo vigore.

Concl^o 2. Oppressio prolis est species homicidij
quia quis propriam prolem suffocavit, l. qualiumq;
no interdicit. Si fiat caute dando opera rei
vivite et sufficiens adhibeat diligentia ne opp-
ressio sequatur, n^o est peccatum quia n^o est voluntarius et
adhibita fuit sufficiens diligentia. Si fuit neg-
ligentia mortalis l. venialis, erit peccatum mortale
l. veniale. Si v. fiat dando opera rei illivite
sive sit adhibita diligentia, sive n^o, erit peccatum
male, quale est peccatum vacare rei illivite, si mor-
tale oppressio erit mortalis, si veniale, venialis.
Sicut in aliquibus Diocesis n^o male referret
oppressio prolis etiam ignoranter facta, quia ig-
norantia illa est facile culpabilis mortale.
Sed hinc de precepto 5. sufficiant, quae ad obli-
gationem restituendi ex homicidio gratuita per-
tinent, dabitur in precepto 7. mo Nunc sit

Sectio 6.

Præceptum Decalogi Septimum:

Non Nachaberis

Nachia proprie A in rigore significat conu-
bitu coniugati cum coniugata vel soluta;

aut e diverso, coniugata l. soluta in alterius
marito. hu. v. eiq. noie voluit Deq. oem illi
conubitu l. impudicitia prohibere. Numerand.
v. ab alijs impudicitia aut luxuria Spees
7. Fornicatio Simplex, Adulteriu, Rapru,
raptus, incestus, Sacrilegiu et peccatu gra
Natura: reliq. in dividit luxuria in has
duas solas species subalternas: Fornicatio
et peccatu gra naa. De quibz hu. et nunc
agendu.

§. i.

de

Fornicatione.

Concl. i. Fornicatio e copula in sua.
Dividit in fornicatione Simplem, Adulteriu,
Rapru, raptu, incestu, Sacrilegiu.

Fornicatio Simplex est concubitus in-
ordinatus et naturalis soluti in soluta. Est ex
sua natura peccatu mortali: quia non solum iure
positivo Divino, sed etiam naturali gravissime e
prohibita gra quosda gentiles, Durandu,
aliiq. in hoc pariter Christianos, qui docuerunt
hanc sententiam ab Innocentio XI. damnata: La

clarū videtur, fornicatōe secundū se nullā quod-
 vere matiam et solū esse malam quia interdū
 ea est, ut gloriū omni rati dissonū videatur.

Sed potius turpissima haec a se rati est
 dissona, quia si promissive quilibet in qua-
 libet commiseret, maximus sequeretur abusus
 corporū, inicitudo nataliū patrum, proli-
 quoad educandem, ac paternū donatū l. bo-
 norū puerorū, defluctibus in sua et alia
 eiusmodi gravissima mala hinc nata. lumen
 naturae dilatur, sufficienter impediri nō potuis-
 se, nisi Deus, ut auctor Naturae omnem
 copulā in sua per naturā differentia
 adeo, nō solum per legē positivā, et arbitra-
 riā graviter prohibuisset.

Adulterium est, concubitus illius con-
jugati in aliena. Et peccatum mortale, multo
 gravis fornicatōe simpliciter. Superat id nō dif-
 ficitur punitur in iustis l. simpliciter si unus
 em l. dupliis Turis, si uterq; complex ma-
 trimonis sit iuris legitime, neq; per hoc in-
 iustia evitatur, et nisi persona legitima consentiat.
 quia sunt gloriā matrimonialis nō potest per g-

trahentibus mutuo consensu dicitur, ita neq[ue]
et persona gliaheas ep[iscop]aliter sedere Jure
suo ad prohibenda copula extra matrimonia.
Cm. Deco Innocent. XI. vetuit hanc propo-
sitione: Copula cu[m] conjugata, consentiente
marito n[on] e[st] adulteriu[m], adu[er]q[ue] iustis in
Confessione dicere se e[ss]e fornicatu[m].

STUPRUM e[st] defloratio seu corruptio
Virginis glia ipsius libera voluntate. E[st]
peccatu[m] mortale, et superaddit fornicatio
simpliciter diffini[ta] iniuria corporalis per vio-
lenta[m] ablatione[m] virginis feminee. Quod
licet potest de femina Virgine illegit[ime], pro-
portionaliter in et[er]na diu potest de Virgine
Vitis; quia si talis violentia, fraude, dolis q-
ue libera volente[m] sua[m] cogat, s. vehementer
inducat, virginitem sua[m] illi[us] concubitu
violare, n[on] minus e[st] peccatu[m] et h[ab]et vera[m] r[ati]o[n]em
Peccati. Raptus e[st] violenta abductio
personae ex uno loco in aliu[m] in ordine ad
commoditate[m] eius abusu[m]. E[st] peccatu[m] mortale
et glia[n]t dupl[ic]em malitia[m], una[m] glia casti-
tate, altera[m] glia iustitiam, quia per raptu[m] fit

non cognato per adoptione per adoptione. Ma-
trimoniū dirimentē, nā inestus est tali cog-
nitione utq; est p̄tem gl'ra castitatis et reli-
gionē.

Sacrilegium est peccatū carnis sive
conubitiū illicitū ab utroq; p̄. utroq; p̄san-
dit solenni voto castitatis adstrictis. Est peccatū
morte et perperatū luxurie violatū religio-
nis, rāce v̄dēli iuramenti, p̄. Iuramenti, p̄. loci sacri,
quando is per pollutū volutatis ac notoria profana-
tū et cotuā. Si quis gl'ra volū p̄m̄tē castitatis
p̄m̄tē mortē, n̄ committit proprie dicitur sacrilegiū
quia; est p̄ tale v̄dēli p̄. Deo obligatū n̄ p̄. Deo
Deo confectatū, in Confessione in illa circumstantia
Voti erit exprimenda, quia ē specialis materia, con-
stitutens speciale p̄m̄tē gl'ra votū et p̄m̄tē p̄m̄tē
dū p̄m̄tē tabula. Gl'ra licet canonici et Clerici
Simpliciter, id ē, Majoribus ordinibus n̄ insigniti, p̄-
vientes Cūctis vi muneris p̄m̄tē Personae Cūctis
corū in peccata carnis n̄ reputantur sacrilegia; quia
ut tales nullo voto p̄. adstricti. Est a. sacrilegiū
de illud, quod orasae Confessionis ad inhonestatē
p̄m̄tē. quod exprimit Gregorius XV. in Bulla. Un-
versis. Domini Gregis: data Romae anno 1623. his
verbis: Qui ad inhonestū hūc inter se, hūc ad alijs

quomodolibet perpetranda in actu Sacramenti confessionis, sive
 antea, s. post immediate, seu occasione l. prelatu confessionis
 huiusmodi, et confessionis n. penta, sive extra occasi
 Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque,
 ubi Confessiones Sacramentalis audiuntur, seu ad Confessione
 audientiam clerici, simulantes ibidem confessiones au-
 dire, sollicitare, l. procare tentaverint, aut in eis illi-
 citos et inhonestos sermones, sive tractatus fuerint in-
 officio sacre inquisitionis, ut infra puniantur. Per-
 stringit a. inferis gravitas poenas illis imponendas
 et tang. hereticos tractandos declarat, vultq. adie-
 dium fuisse lesivum singulare adiunctis et sumptibus
 et indejjs nonnullis. Insuper mandat Confessarijs,
 ut poenitentes, quos noverint ab alijs sollicita-
 tos, moneant de obligatione denunciandi solli-
 citatores ordinarijs, sive inquisitoribus. Quod
 in Confessarijs absq. ulla refera ad confessionem
 l. adiectione in Confessione, ob sola familiaritatem
 aut aliud ob caas extra omnem rationem confessionis
 aut confessionalis, ex fragilitate, ut filia Con-
 fessionis peccat, sacrilegium n. est ex parte mu-
 tieris, nec ista circumstantia excludi deo, arbi-
 trariis Marchantij in suo tribunali cu modernis Titis.

§. 2. deus

Peccato ^{de} luxuria ^{6?} gratia.
 Concl. 1. Intra gratia nam est actus libidinis

quo quis ordinari vasis, A medijs ad generandam à
nata influlubis glia naa abulib; t. inordinatis
ulib; ut libidini satisfaciunt. Dividit; in 4.
Species: In bestialitatem, Sodomiam, Mollitiam, et Co-
pulationem, modo indebitis.

Bestialitas est effusio seminis in bestias, sive id
fiat passive sive active, et in quovis vase;
Tunc vocatur etiam commixtio in diabolo se hoc
fingente, que ob formalem contemptum Dei Am. Savi-
legi sive gloriis; quia e dicitur cooperas ad arti-
onem que cognoscitur à diabolo et intenta in
formalem contemptum ac odium Dei.

Sodomia est effusio seminis in vase à nati-
ad generandam non ordinato. Quoniam et quia horum
cum sit hoc peccatum, efflat ex punitione Sodomitarum
à quibus nomen accepit, qui ad unam in civita-
lib; suis igne delicti sunt absumpti. Alia e im-
perfecta, qua servato debito sexu, non servato de-
bitu vas. Alia perfecta, qua ex affectu ad in-
debitu sexu non committitur in dno. Semina ut
Semina. Permissior seu imperfecta potius peccato So-
domie statuitur n. peccat, s. peccatior et est perfecta.

Mollities quo alia vocatur pollutio et ab
S. immunditia est libidinosa et volutaria se-
minis provocas et effusio extra vas naturale. Est
ex natura sua peccatum mortale. Ubi breviter no-

Tandem datur etm libidinis fluxus seminis, qui libi-
 dingus n' sit, vari etm libidinis, qui voluntarius
 non sit. datur quoque provocacem seminis libidinis
 et voluntaria, quae ad effusione n' perveniat, et
 haec in est per se morte, et volub' imhousa mollities.
 datur etm seminis effusione libidinis et voluntaria,
 q' mollitiei per se completat. Plura de hac ma' vide
 V. de Volunt. Sect. 2. Concl. 2. Collig. 4. et V. de ven.
 Sect. 5. In confessione peccati excludenda e' haec molli-
 ties seu immunditia in dardibus impudicis, et alia
 similitud' venerea, sicut etm excludenda e' co-
 pula fornicaria, si haec dardibus impudicis e' super-
 addita: neq' n. ut Alexander VII. in Prohibiti-
 one propositionis huius inquit: Cui huius copula
in soluta satisfact' Confessionis precepto, dicitur:
Coniugi in soluta grave peccatum gra' latere, n' excluden-
do copula.

Copula facta modo indebito

ad gressu
 i. m. m. m.
 Mollicia illa
 i. p. p. p.
 i. v. v. v.
 i. c. c. c.
 i. d. d. d.
 i. e. e. e.
 i. f. f. f.
 i. g. g. g.
 i. h. h. h.
 i. i. i. i.
 i. k. k. k.
 i. l. l. l.
 i. m. m. m.
 i. n. n. n.
 i. o. o. o.
 i. p. p. p.
 i. q. q. q.
 i. r. r. r.
 i. s. s. s.
 i. t. t. t.
 i. u. u. u.
 i. v. v. v.
 i. w. w. w.
 i. x. x. x.
 i. y. y. y.
 i. z. z. z.

§. 3. 4°

De Spectibus, colloquijs
et tactibus impu-
dicis

Contra J. Nihil, auditus et tactus inhonestus
quod peius mortalis, et iure, nae prohibitas
in specialis neccitas, l. alia ratabilis causas eos
excuset. Probr. 1. Deus fornicat et peccat
glia nae n. sufficienter impediret, in
cas actiones reddidit illiud, q. pro
ad illa disponunt: sed actiones que a reru
ming honestarum visu, auditu et tactu elin-
t, ad fornicat and peccat gloria natura proxi-
me disponunt: q. Probr. 2. Appus impudice,
qui ad libidine in se l. in alio evitanda dirigis,
qualis e vis ille, qui adhibet, in ordine ad
representanda l. hanc copula carnalis l. ad
evitanda delicta venerea, que in commo-
dione spirituum generat: servientiu in partibus
verandis conflict: sed talis asperus e peccat mor-
dale propter sine morte peccatibus, nem-
pe fornicat, l. voluptate illa commotis par-
tibus, q. factus e in hunc fornicat l. peccat g-

Ita non immediate et prope ad alterutrum illorum
 disponens et in statu glimic illud illud prope
 quod aut ultimatib; sub nocte p. d. e. pro
 hibet. Si a. ad aliud fine ordinem spectand
 e, ubi is sit honeste, ubi aut necesse, an
 non, si prima, permittit, talis effectus, et
 partim, si opus, impudicium, sedulo periculo
 offensus in turpe actione aut glauantia. Si
 tenenda. Et si effectus sit partim verendari
 alicuius, l. infans copule conjugalis, n
 mere instantaneus, sed finis et propinquus
 et in doctrina p. d. mortis damnat, si a.
 et mera iniuste sit proprii corporis, l. alic
 rig eiusdem eiusque, l. b. b. b. a. l. i. s. a. u. t.
 actualis copule illig l. sit in doctrina, aut
 ex loco remoto, sedulo iterum periculo offensus
 in turpe delectatione interna l. g. d. e. n. a. a. m. o. t. e.
 absentem tamet et Galas. Et quod iste
 effectus regulari et per se loquendo n. vehe
 menter g. moveat non adeo, n. immediate
 et prope ad luxuriam disponat. Quamvis
 in proclivity ad huiusmodi partem pub. r. a. s.
 a. p. i. d. e. a. p. e. r. t. u.

Audire ut eadē e. r. a. d. de lectioe turp. d.
 librorū alicuius amatoriū et spectatē offe
 ratur exhibitionē. p. u. a. t. i. m. m. o. r. t. e. r. e. q. u. o. n. d. o.

lucris delectatō ex alterius verbis inhonestis
aut cariblenis in aū et corpore exsurgens
lang. finis intendit, l. proximū eius periculi
timeat, l. altari ad huiusmodi sermones ad
tali periculo terendos animi addit. Solutio
a hoc fine, periculo et scandalo, si in
uicinis l. ex delectatōe caritatis mulieris l.
legid. Te verborū et modi proponendian
res probent, l. rifu huius posterioris, l.
a. prioris delectatōis indicū edit, p. ut
in veniale comitit plures. It. quod un.
Credita frequentis ad lucris finis, aut gra
ve periculum aut proxi scandalū, pro
sertim inter iuvenes ad turpia prors
l. corā diuerso sexu intervenire, quā via
et singula abee: Unde alterutro corū
interueniente id sub gravi culpa tenet
aliquis l. turpi loquis alijs, p. milib. re
gg, si fieri potest te turbare, l. sermone
divertere aut impedire. De multo ma
gis diendum est, quando tu ipse talia lo
queris, cantas, scribis, exhibes aut penitus
representas, quae ordinarie sine aliorū p.ualis
inimā fieri a. p.ount.

De factu eade fere, quod de visu et auditu
 dicta sunt, sed in maiori cautela egeri deb.
 quia ea, quae sensuum gubernandi functiones illi-
 citas reddunt, nempe finis inhonestas, l. tur-
 pis delectatio periculum, potius in tactu
 reperitur. Flays licet oscula ac amplexus
 honesti in signum amicitiae, et inter sponsos
 etiam in signum maioris charitatis iuxta morem
 patriae praestiti, per se loquendo culpa ve-
 rent, et tactus etiam partium venerandarum ex
 necessitate illis medendi, sciendi, mundandi
 ab eis partibus excusentur, non obstante involun-
 tariae pollutionis periculo, modo absit pe-
 riculum inferni in illa generis: Ad huc
 generatio ex levitate l. curiositate urina vena-
 das partes viri aalis aut proprii corporis
 absque delectatione de veneris, aut pollutionis
 periculo l. glande, praestita, l. urina par-
 tes alieni corporis, per se loquendo veniales
 culpa non evadit, quia regulis ad exhiben-
 dos carnales motus insufficientes: propter de
 partem morte est, quando huiusmodi actiones
 fiunt ex intentione fornicationis, pollutionis l.

delectationis q̄ commode fuerint in partibus
genitalibus provenientis s̄. in probib. et
necesse periculo ofensus, q̄taentibus aut de-
lectationis et̄ in mentalis. Imo, quia
ofensula amplius, precipue v. lary par-
tibus et̄ n̄ verendari, sed molliū v. g. u-
berū et̄ propter solā sensibilem delectatōem,
et̄ n̄ precise propter predictos honestos fi-
nes profecti in corpore alterius sexus,
s̄. persone periculose naturae plerumq̄
sunt quæsi, s̄. proximè diffionunt ad
aliquam delectatōem venerem, ideo et̄ illos
coris et̄ vera sentias à peccato mortali n̄ ex-
cusat, profectim quando cuiusmodi artibus,
ut Salas requirit aliquandiu ḡtinant,
aut frequentant, s̄. quando illos quæsi
aut dispo. raabilem providet. Unde ḡhar-
m̄ docere sub excoicacōe summi Pontifici
reservatā prohibuit Alexander VII. Dan-
nans Proposicōem hanc: Est probib. opinio,
quod dicit, et̄ in veniale ofensula habitū
ob delectatōem carnalem et̄ sensibilem, q̄ q̄ of-

culis oritur, seculis periculis quibusque ulteriores
 et pollucio. Et hoc a. colligitur eos dicitur quos
 alter sine culpa nequit exierit, alij eade
 nemini potest in se exercendos admittere.

Contra 2. Actiones proinde sensum ex-
 teriorum coniugibus sunt licite, l. mulier, l.
 civilibus etiam in suo corpore, etiam ad copulam
 coniugalem non referantur, modo periculum pollu-
 tionis afficit. Propter: Cui licet est finis,
 illi licet etiam medium ex natura sua ordina-
 tum ad tale finem: sed coniugibus licet copu-
 la matrimonialis est actiones sensum ex-
 tra sua sunt ordinatae ad illius exsecuti-
 onem procurandam l. promovendam, etiam per
 actuali intentione ad illam non referantur,
 et finis non subvertitur. Confirmatur: Fi-
 nis matrimonij non est Generatio prolis sed
 etiam sedatio cupiditatis: atque iste potest obti-
 neri per solos appetitus et carnes sine ac-
 tuali copula: quod per se loquendo coniu-
 gibus licet: tunc si quis sit exasperatus in
 obiecto per se illis illicito, solum est culpa
 venialis, sicut nimium studium voluptatis in
 vobis et potu: proinde sola est inutilis efu-

his seminis extra fas debitum ipsis e sub morte
prohibita, et nisi copula quoad modum absp
polluatur in periculo, etiam etiam n recte per
agatur, modo recte peragatur quoad substan
tia, ut semen n extra vas debitum paragatur
a quo ordinari sub morte n tenent ab
stinere tempore puerperij, conceptionis, gly
us mensuris, l. alio quovis tempore, per
se loquendo; quia periculum proli. quipien
do imminens rari sanitis, l. nullus, l.
inertus e: unde propter illud quing
nise suo privari non dnt, quibus alias
loque magis periculum imminutionis im
mineret.

Sectio 7ma

Præceptum Decalogi 7. Non
furtum facies.

Prohibet hoc præcepto n^o imiustas
rei alienae acceptis, detentis, usurpa
tis, sed etiam iniussu aliteris damni illatis.
Quo quo ut emulcatibus cognoscimus ipsi
us Iuris ac Iustitiae principia erunt q
fiducanda. Cuare sit